

Tilbake til et menneskeverdig liv i frihet

Taler

Gunnar Jahn

Dato

10 desember 1958

Sted

Oslo

Omstendigheter

Tildeling av Nobels fredspris til Georges Pire

- 1 Det Norske Stortings Nobelkomité har i år gitt Alfred Nobels fredspris til den belgiske dominikanerpateren Georges Pire for hans innsats for å hjelpe flyktninger ut av leirene og tilbake til et menneskeverdig liv i frihet.
- 5 Pater Pires arbeid vil være kjent av alle vest-européere. I avisene har en kunnet lese om denne mann som på eget initiativ har gått inn for å redde det man kaller minusflyktningene, - the Hard-Core, eller slumpen -. Det er de syke og gamle som er blitt tilbake i leirene, dømt til å være der uten håp om noen lysere framtid, fordi vår harde, kalde verden hvis avgud er blitt effektivitet og arbeidsinnsats, ikke har hatt bruk for dem.
- 10

- Vi hadde her i Oslo for vel halvannen måned siden den glede å høre Pater Pire tale om sitt arbeid for disse flyktninger. Hans tale i Aulaen ble fulgt av referater i landets presse, så de fleste her hjemme vil kjenne til både hva han har satt i gang
- 15 av praktiske tiltak, men også de vansker han har mött. Pater Pire fortalte oss at det han ønsket å nå var ikke bare å redde det enkelte menneske fra den materielle nød, han ville prøve å gjenreise hvert av disse enkeltmenneskers tillit til seg selv, den som var gått tapt gjennom års sløvende opphold i leiren.
 - 20 Alle vet, eller burde kjenne til, at flyktningproblemet i den form og det omfang vi kjenner det idag, er skapt av de to verdenskrigene. Det er et av de mørkeste trekk i det 20de århundre. Men det har også vært gjort mye for flyktningenes sak.
 - 25 Da den siste krig sluttet i 1945 var det The United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA) som tok seg av de fedrelandsløse. Senere ble det The International Refugee Organisation (IRO). Begge disse

organisasjoner er oppløst og arbeidet overtatt av De forente nasjoners

- 30 Høykommissariat for flyktninger, hvis innsats har vært og fremdeles er meget betydelig. Høykommissariatet fikk i 1955 Nobels fredspris for sitt virke.

Jeg søkte i min tale dengang å skildre det arbeid som var gjort for å sikre flyktningenes rettsstilling, for å hjelpe dem til å finne arbeid i de land der de fikk
35 ny bopel, eller som høykommissæren dr. van Heuven Goedhart dengang uttrykte det, - for å gi den enkelte flyktning økonomisk, rettslig og sosialt grunnlag slik at han selv kunne bygge opp sitt nye liv. Men i 1955 - 10 år etter krigens slutt - var det ennå 300.000 flyktninger i Europa. Av disse levde 70.000 i leirer. Høykommissæren sa til meg at han var fortvilet over de mange hindringer
40 han møtte i sitt arbeid. Vanskeligst var det å overvinne uviljen mot å ta imot flyktningen, den fremmede.

Siden dengang er mye gjort for å hjelpe, ikke minst av de mange private flyktningorganisasjoner som er stiftet i de land som hører til den vestlige verdens
45 kulturkrets. Men det vanskeligste står igjen og det er å redde alle dem som bare kan reddes ved den hjelp som menneske kan gi menneske, ved å skape den personlige kontakt som må til for å gi flyktningene tilbake tilliten til og troen på at han igjen skal kunne leve som et menneske blant andre.

- 50 Det er dette arbeid Pater Pire har gått inn for og det er her han har ydet sin store innsats.

Pater Pire sier selv at det var den 27. februar 1949 - han var da 39 år gammel - at flyktningproblemet plutselig sto klart for ham. Inntil da hadde han som
55 dominikanerpater vært sterkt engasjert med å hjelpe nødlidende, særlig barn. Men en samtale med en oberst i UNRRA vekket ham for flyktningenes sak, slik at han begynte å grunne på hva han personlig kunne gjøre for å bidra til å redde en del av de flyktninger som ennå var igjen i leirene, de flyktninger som for det meste bestod av gamle og syke med liten evne til å bygge opp en ny tilværelse for
60 seg og sine ved egen arbeidsinnsats.

Det sier seg selv at hjelpearbeidet for denne kategori av flyktninger måtte bli meget vanskelig, nettopp fordi det her ikke i noen særlig grad kunne bli tale om
ytelse som hjelp til senere motytelse, slik som tilfellet var med de emigrerte unge,
65 arbeidsføre og fagutdannete flyktningene. Hjelpearbeidet måtte for de gamle, iallfall til å begynne med, utelukkende bygges på menneskenes uselviske trang til

å hjelpe sin neste, på deres vilje til å vise barmhjertighet og öve kjærlighet.

70 Pater Pire begynte med å søke å opprette det han kaller fadderskap, det vil si at han søkte å etablere kontakt mellom flyktningefamiliene i leirene og private personer som var villige til å skrive til dem, sende pakker og eventuelt penger. Idag korresponderer 15.000 personer i 20 land med 15.000 flyktningefamilier. Disse flyktninger har fått kontakt med mennesker utenfor som de föler tenker
75 på dem. Hva må det ikke bety for dem når brevene og pakkene kommer? De får et synlig bevis på at noen er villige til å rekke dem en hånd, en hjelpende hånd.

Men - og det er et stort men - selv hörer de fremdeles hjemme i leirene, og bare i dem. Pater Pire har ved selv å besøke leirene lært å forstå hva dette betyr.

80

I 1950 begynte så hans arbeid for å hjelpe flyktninger ut av leirene. Det gjaldt først de gamle. I løpet av 4 år lyktes det ham å opprette fire gamlehjem, alle i Belgia, der de gamle - som Pater Pire selv sier - »uforstyrret kan få lov til å tenke på det tapte fedreland». Her får de hus, klær, mat, medisiner og det vil bli sørget
85 for dem til deres död.

Pater Pires tro på menneskenes godhet, hans tillit til deres evne til medkjensle med sin neste, hadde vist seg ikke å være falt til jorden, for alle disse alderdomshjem er blitt til som et resultat av enkeltmenneskers frivillige
90 arbeidsinnsats og pengedonasjoner fra private personer. Men bak det hele står personligheten Georges Pire som har formådd å vekke menneskene til å hjelpe andre som er i nöd.

Dette var begynnelsen; men de fleste vil kjenne til hvordan Pater Pires arbeid
95 tok videre form, hvordan han ved egen innsats og ved medmenneskers hjelp i løpet av de tre siste år har fått grunnlagt sine fem Europa-landsbyer for flyktinger, den förste i Aachen, en i Bregenz i Österrike, en tredje i Augsburg. Den fjerde, i nærheten av Brüssel, er oppkalt etter Fridtjof Nansen og ca. 20. september i år ble grunnstenen lagt i Saar til den hittil siste landsby som bærer
100 Albert Schweitzers navn.

Pater Pire hadde allerede i 1950 stiftet en forening, »L'aide aux personnes déplacées». Den var belgisk og hadde sitt sete i Georges Pires' hjemby Huy. Denne forening ble i 1957 utvidet til en internasjonal organisasjon og dens
105 oppgave ble etter at Pater Pire hadde begynt å grunnlegge sine européiske

landsbyer, gitt en videre formulering. Artikkel III i statuttene lyder slik:

110 »Foreningen har som formål å sikre flyktninger uten fedreland uansett nasjonalitet og religion, materiell eller moralsk støtte i alle former, særlig ved hjelp av fadderskap, pleiehjem og Europabyer, og danne en kjede av gode krefter rundt flyktninger uten fedreland i form av »Hjertets Europa».

115 Foreningen har et styre på 7 medlemmer, for tiden 2 belgiere, 1 tysker, 1 østerriker, 1 franskmann, 1 sveitser og 1 fra Luxembourg. Foreningens president og styrets formann er Georges Pire. Organisasjonen har idag avdelinger i Belgia, Østerrike, Tyskland, Frankrike, Luxembourg og Sveits og nasjonale sekretariat er i Danmark og Italia.

120 Som jeg sa var Pater Pires alderdomshjem blitt gjort mulig takket være frivillig arbeidsinnsats og gaver fra enkeltpersoner. Pire måtte da disse hjem ble bygget, forplikte seg overfor den belgiske stat til ikke å søke hjelp av offentlige midler. Det samme gjelder dekning av utgiftene til hans videre arbeid som har kunnet realiseres utelukkende ved private bidrag. Er det da underlig at Pater Pire nytter
125 en stor del av sin tid til å skaffe penger til veie. For Pater Pire tigger aldri og husk, den alt overveiende del av pengene som kommer inn, er gitt i småbelöp av mennesker med en alminnelig gjennomsnittsinntekt.

Kort tid för den belgiske forening ble utvidet til en internasjonal organisasjon,
130 hadde Pater Pire og hans nærmeste medarbeidere dannet en forening hvis mål det er å yte hjelp i alle former for nöd hvor den enn måtte være i verden. Denne organisasjon fikk navnet »Hjertets Europa i verdens tjeneste» (L'Europe du cœur au service du Monde) med adgang for alle nasjoner til å bli medlem tvers over landegrenser og konfesjonelle, språklige og kulturelle skillelinjer. Dette
135 fører langt ut over arbeidet for flyktningene i Europa. Det er en appell til det beste i vesteuropéeren, Pater Pires appell til fremme av brorskapskjenslen mellom folkene. Her stilles vesteuropéeren overfor det ansvar han har for menneskene i resten av verden.

140 Jeg har prøvet å gi en kort skildring av Pater Pires verk: hans fadderskap for flyktninger, hans alderdomshjem og hans flyktninglandsbyer. Jeg har fortalt om hva hans hensikt har vært med å skape organisasjonen L'Europe du cœur au service du Monde. Skulle betydningen av hans arbeide baseres på det antall flyktninger han har reddet, ville man kanskje si at hans innsats ikke er så stor.

Men som det så ofte er tilfelle må man heller ikke her bygge sin dom på grunnlag av tall. Langt viktigere er den ånd som har vært drivkraften i Georges Pires arbeid, de frø han har sådd i menneskenes sinn og som vi håper framtiden vil se spire i uselvisk arbeid for medmennesker i nød.

150

Georges Pire søkte allerede som 18-åring å bli opptatt i dominikanerordenen. Han fikk sin utdannelse ved klostret La Sarte i Belgia. Denne utdannelse består av 1 års prøvetid, 3 års filosofiske studier og 4 års teologiske studier. Hans sosiale interesser førte ham over til sosiologien og etter å ha tatt doktorgraden i 1936, overtok han undervisningen ved Universitetet i Louvain i moralfilosofi og sosiologi.

155

For så vidt har Georges Pire fulgt den samme bane som så mange dominikanere. Dominikanerordenen er, sier en som tilhører den, sterkt intellektuelt preget og utmerker seg ved lærdom og studier, særlig på filosofiens og teologiens områder. Ordenen har alltid hatt nær tilknytning til universitetslivet.

160

Utdannelsen, lesningen og arbeidet ved Universitetet synes å ha hatt stor betydning for Pater Pire. Universitetslivet burde gi et menneske en videre horisont og gjøre det mindre dogmebundet. Men ofte kan intellektualismen bli steril og gjøre mennesket til en iakttaker utenfor selve det levende livet.

165

Pater Pire har ikke omgitt seg med et intellektuelt panser. Hans universitetsliv synes å ha skapt et menneske frigjort fra snever dogmatisme i sitt syn på menneskene. Men ellers er det nok noe som ligger dypere, noe som ikke har med lærdom å gjøre, som har vært drivkraften i Pater Pires gjerning. Skal vi ikke si det slik, at det er hans dype trang til å gjøre nestekjærligheten levende gjennom gjerning?

170

Pire sa i sin tale her i Oslo at et hvert menneske har et uendelig verd, at kjærligheten er det viktigste på jord og at den er konkret slik den i handling kommer til uttrykk overfor enkeltmennesket. På denne måten har han sett det: prøv ved å følge nestekjærlighetens bud å nå enkeltmennesket. Det er dette han har søkt å realisere gjennom sin måte å hjelpe flyktningene på, gjennom fadderskapene, alderdomshjemmene og landsbyene.

180

Kanskje er det noen som har vanskelig for å fatte at det å bygge landsbyer kan være den beste måten å hjelpe flyktningene på. Jeg har hørt sagt at det å samle

185 flyktninger i landsbyer, det er å isolere dem fra det samfunn deres barn skal taes
opp i. Slik kan det synes. Men her må vi huske på at de flyktninger Pater Pire vil
redde, det er ikke de friske og de unge. Hans flyktningevenner er ikke skikket til
med en gang, isolert og alene, å bryte seg vei i et nytt og fremmed miljø. Om sine
190 12-14 år på et tog som aldri kommer.» Pater Pires landsbyer er skapt for disse,
for at de varsomt, litt etter litt skal kunne vokse inn i det nye samfunn, samtidig
som de føler trygghet og beskyttelse mot de fordommer og den uvilje den
fremmede svært ofte blir møtt med.

195 Pater Pire har oppkalt to av sine landsbyer etter Fridtjof Nansen og Albert
Schweitzer. Han nevner Nansen ofte - han som ikke var knyttet til noe
kirkesamfunn - men som i sitt store arbeid for flyktninger, for krigsfanger, for
dem som var rammet av hungersnöden i Russland, fulgte nestekjærlighetens
bud.

200

Og så Albert Schweitzer som gjennom sitt liv og sin gjerning har gjort
nestekjærlighetens bud til virkelighet, selv om han ikke tror på dogmene. For
Pater Pire står alle i det godes tjeneste som gjør sin gjerning i nestekjærlighetens
navn uansett konfesjon, nasjonalitet og rase i denne vår forvirrete verden.

205

Pater Pires arbeid for flyktningene er et arbeid for å lege krigens sår. Men han
skuer lenger frem. Som han selv har uttrykt det, er målet »å bygge en bro av lys
og kjærlighet høyt over bölgene fra kolonialisme, antikolonialisme og
rasemotsetninger». Ja det er mer enn det. Det er i gjerning å fremme
210 brorskapstanken mellom mennesker, folk og raser. Det er den samme tanke
Alfred Nobel gir uttrykk for i sitt testamente der det heter at fredsprisen bør gis
bl. a. til den som har virket mest eller best for fremme av brorskap mellom
folkene.

215 Derfor har Det Norske Stortings Nobelkomité idag den ære og glede å gi
fredsprisen for 1958 til Pater Georges Pire.

Kilde

Les Prix Nobel en 1958, s. 46-51.

220

Emner

Barmhjertighet, Fattigdom, Flyktninger, Krig, Nobelpris, Nobels fredspris, Nobeltale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/tilbake-til-et-menneskeverdige-liv-i-frihet>

225

230

235

240

245

250

255

260